

EU luo yhtenäistä meripolitiikkaa

EUROOPAN UNIONIN viimeaikaisia merenkulun kenttää koskevia päätöksiä on ollut yhtenäisen meripolitiikan luominen. Perusteena yhtenäiselle meripolitiikalle on ollut merenkulkuun, satamiin ja merien hyödyntämiseen liittyvien toimintojen tärkeyden tunnustaminen EU:ssa, sekä niiden hallitumpi kehittäminen kestäväen kehityksen mukaisesti, unohtamatta elintärkeän kilpailukyvyyn säilyttämistä.

Meripolitiikan kehitys aloitettiin jo vuonna 2005, tuloksena kesällä 2006 valmistunut EU:n meripolitiikan Vihreä kirja. Vihreää kirjaa koskeva konsultaatio ja kuulemismenettely kesti viime vuoden kesään 2007 saakka, ja komissio julkaisi tiedonannon menettelyn tuloksista ja toimintasuunnitelman lokakuussa 2007 meripolitiikan ”käytäntöön otosta”. Meillä Suomessa meripolitiikan rakentamista ja prosessia käsiteltiin viimeksi 11. helmikuuta ministeri Astrid Thorsin vetämässä kuulemistilaisuudessa, jossa asiantuntijat ja merenkulun toimijat kommentoivat politiikan suuntaviivoja. Mainittu menettely tukee komission yhtenäistä meripolitiikkatoimintoa, jossa tarkoituksena on saada sidosryhmät ja valtiot aktiivisesti mukaan kehitystyöhön.

Meripolitiikan keskeisiä suuntaviivoja on mm. kehottaa jäsenvaltioitaan laatimaan oma kansallinen meristrategiansa yhtenäisten suuntaviivojen puitteissa. Merenkulun turvallisuus, merivalvontatoimien yhdenmukaistaminen, ajantasaisen meriliikennekuvan kehittäminen ovat eräitä poimintoja tavoitteista. Nämä tavoitteet näkyvät myös Suomen nykyhallituksen ohjelmassa sekä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiasa (YETTS). Huoltovarmuus mukaan lukien talvimerenkulun edellyttämien toimintojen turvaaminen nähdään suuriksi haasteiksi osana eurooppalaista meripolitiikkaa.

MERENKULUN PUOLELLA komission haaste on luoda yhtenäinen merenkulkustrategia vv. 2008-2018. EU:n komissio aikoo myös ehdottaa nk. esteettömän eurooppalaisen meriliikennealueen luomista pitkäaikaisen kilpailukyvyyn turvaamiseksi merenkulussa: Euroopan merisatamat ovat nekin olennainen lenkki logistiikkaketjussa, josta EU:n talous on riippuvainen. Ne ovat taloudellisen toiminnan keskuksia, jotka vaikuttavat keskeisesti kaupunki- ja luonnonympäristönsä laatuun. Euroopan ulkomaankaupasta 90 prosenttia ja lähes 40 prosenttia sen sisäisestä kaupasta kulkee sen satamien kautta. Satamat joutuvat todella suuren haasteen eteen, jos kysyntä lisääntyy. Niiden valmiuksia on kehitet-

tävä EU:n sisäisen ja kansainvälisen kaupan kasvun mukaisesti ja siten, että kehitys noudattaa EU:n tavoitteita, erityisesti ympäristö- ja kilpailukykytavoitteita.

EU on myös pohtimassa uutta yhtenäistä satamapolitiikkaa, jossa otettaisiin huomioon satamien roolit laajemmin, ilmansaasteiden pienentämistarpeet ja intermodaali-kuljetusperiaatteet. EU:n sisäisiä merikuljetuspalveluja koskevia hallinto- ja tullimuodollisuuksia pyritään myös yksinkertaistamaan ja siten helpottamaan ja tehostamaan kuljetuskentän työtä.

EU:N UUDEN meripolitiikan ja kehitteillä olevien kansallisten strategioiden punaisena lankana on se tosiseikka, että EU:n sisäinen kauppa perustuu pitkälti merenkulkuun ja satamien tehokkaaseen toimintaan. Alan toiminnan kehittymisen edellyttää kestäväen kehityksen periaatteiden noudattamisen ja kilpailutekijöiden kehittämisen lisäksi turvallisuusorientoitunutta kehitystä, jossa turvallisuus ja turvateknikka ovat luonnollisia osia merenkulun kenttää.

Meillä on Itämeren alueella perinteisesti ollut hyvät yhteydet rantavaltioiden muihin toimijoihin. Erilaisten ympäristöä suojelevien toimenpiteiden edistämässä myös HELCOMin työ on ollut tärkeä linkki merenkulun kattojärjestön IMO:n (International Maritime Organisation), Euroopan meriturvallisuusviraston EMSA:n (European Maritime Safety Agency) rinnalla. EU:n laajentuminen ei vielä ole koskenut Venäjää, ja dialogi EU:n ja Venäjän välillä on tavallisesti ollut hedelmällisempää IMO:n kautta. Vastaavasti Venäjän kuuluminen HELCOMiin on mahdollistanut konkreettisen yhteistyön meriensuojelun ja myös merenkulun turvallisuuskentän piirissä.

EU:n meripolitiikka ja käynnissä olevat strategiakeskustelut ovat siis merkki siitä, että yhtenäisten prosessien kautta saavutettaisiin parempi ymmärrys yhteisten meri- ja satama-asioitten edistämisestä. Onnistuneen prosessin edellytys on tässä tietenkin myös vahva kansallinen osallistuminen ja omien intressien voimakas esiin tuominen EU-tasolla.

JORMA RYTKÖNEN

Kirjoittaja on tutkimusjohtaja, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu sekä meriturvallisuuden ja -liikenteen tutkimuskeskus Merikotka.jorma.rytkonen@merikotka.fi

